

Modern ausztrál költészet, 1.

Judith Wright versei
Turczi István fordításában

A csapda

*„Szeretlek”, mondta a gyermek,
de a vörös szárnyú, magas fákon virító
papagájt a szeretet hívószavával
nem lehetett elámítani.*

*Figyeld, ahogy az elemi ártatlanság
sötétülni kezd a vágy és tapasztalás árnyai közt!
– a csalétket, a csapdát, a türelem fogyatkozásait!
Amikor a győzelem pimasz fénye megcsillan szemében!*

*„Szerettem és mégsem jött el hozzám.”
Ennek most már vége. A ravaszság és akarat
a vesztüket okozza. Legyünk mi az ő rabjaik,
gyermekem, és egy keserűbb ketrecben is
ki fogjuk bírni életfogytig tartó dühüket.
Nézz körül. Látod, mindenkin láncok.*

*Gyorsan, mentsd magad! Nyisd
a ketrecajtót. és engedd szabadon.*

The Trap

*'I love you,' said the child,
but the parrot with its blazing breast and wing
flaunted in the high tree, love's very beckoning,
and would not be beguiled.*

*Look how first innocence
darkens through shades of knowledge and desire!
– the bait, the trap, the patience! When the wire
snaps shut, his eyes' triumphant insolence!*

*'I loved it and it would not come to me.'
Now love is gone.
Cunning and will undo us. We must be
their prisoners, boy, and in a bitterer cage
endure their lifelong rage.
Look round you. See, the chains on everyone.*

*Quick, save yourself! Undo
that door and let him go.*

Halva született

*Akik egyszer a saját pulzusukban
és vérükben érezték a kihűlő meleget,
a legszeretettebb gyermek
kétségbeejtő hidegségét,
azok tudják az elmondhatatlant,
a sarkövi anti-isten,
az örök fagy titkát.*

*Akik egyszer szembekerültek
a fájdalommal, a sötét szülés kínjával,
amely nem ad, csak elvesz,
így kétszeres veszteség a vége –
ők azóta is kezüket nyújtják
a virágzó földről a sírgödörig,
hullámzó ruhájukból a halotti lepel alá.*

*Élnek, pedig halottnak kellene lenniük,
 élnek, akik a saját halálukkal csaltak,
 azóta hallom feltörő zokogásukat
 a mozdulatlan éji csend közepén:
 „Ó, én itt fent járok-kelek,
 amíg te fekszel lent a mélyben.”
 Az ilyen nők annak szeretetéért
 sírnak, aki többé már nem vesz levegőt,
 és csak fekszenek az éjszakában
 és mellüket a halálnak adják.*

Stillborn

*Those who have once admitted
 within their pulse and blood
 the chill of that most loving
 that most despairing child
 known what is never told –
 the arctic anti-god,
 the secret of the cold.*

*Those who have once expected
 the pains of that dark birth
 which takes but without giving
 and ends in double loss –
 they still reach hands across
 to grave from flowering earth,
 to shroud from living dress.*

*Alive, they would be dead
 who cheated their own death,
 and I have heard them cry
 when all else was lying still
 'O that I stand above*

*while you lie down beneath!
Such women weep for love
of one who drew no breath
and in the night they lie
giving the breast to death.*

Asszony a férfihoz

*Aki szemek nélkül gyürkőzik az éjben,
az öntudatlan, alaktalan mag, mi bennem él,
elindult saját feltámadásának napja felé –
ő, akivel némán, gyorsan és rejtve éltem,
sejti már a titkot a láthatatlan fényben.*

*Ennek a gyermeknek nincs gyermekarca,
neve sincs, mégis mindketten ismerjük jól:
prédánk és vadászunk ő; te is,
én is tudjuk – ő a kettőnk harca,
a harmadik, ki ölelésünkben feküdt; a sors akarta.*

*Ez az az erő, a feszülő hús keblemen,
a karodban nyugvó erő,
és szemeink tökéletesre csiszolt kristály.
A vérből növő fa, melyen
a bonyolult és gyűrött rózsa terem.*

*Ő az alkotó s az alkotás; ő a te, ő az én,
a kérdés és a válasz ő,
a fej, mi vaksötétben döfköd,
ő a kés élén megcsillanó fény.
Ó, szoríts, kérlek, mert félek, félek én.*

Woman To Man

*The eyeless labourer in the night,
the selfless, shapeless seed I hold,
builds for its resurrection day –
silent and swift and deep from sight
foresees the unimagined light.*

*This is no child with a child's face;
this has no name to name it by;
yet you and I have known it well.
This is our hunter and our chase,
the third who lay in our embrace.*

*This is the strength that your arm knows,
the arc of flesh that is my breast,
the precise crystals of our eyes.
This is the blood's wild tree that grows
the intricate and folded rose.*

*This is the maker and the made;
this is the question and reply;
the blind head butting at the dark,
the blaze of light along the blade.
Oh hold me, for I am afraid.*

Éva a lányaihoz

*Nem én kezdtem.
Bár huzatos barlangokba kergetett,
gyakran éhesen, dolgoznom kellett a kenyeriünkért,
hallottam a kicsik jajgatását,
azért nem voltam boldogtalan.
Ahová Ádám ment, beletörődve mentem én is.
Alkalmazkodtam a büntetéshez; ez volt az életem.*

*De Ádám, tudjátok...!
Sokat tűnődött a sértésen,
a kiűzetésünkön, a trükkön, ahogy kibabráltak velünk.
Végül felfedezett magában egy hibát,
és elhatározta, hogy jóváteszi.*

*A Paradicsom után a föld gyatrának tűnt,
az évszakok változtak, a vadak gyorslábúak voltak,
dolgoznia kellett a megélhetésünkért,
és ez sehogy se volt az ínyére.
Még a főztömre is panaszkodott
(nehéz volt a Mennyszággal versenyezni).*

*Így aztán dolgozni kezdett.
A földet új Édenné kell varázsolni,
mondta, központi fűtéssel, háziállatokkal,
mechanikus aratógépekkel, robbanómotorral,
mozgólépcsőkkel, hűtőszekrényekkel,
a kommunikáció modern eszközeivel,
a többszörösen biztonságos befektetésekkel,
Ábel és Káin, valamint a család többi tagjának
továbbtanulásával.
Láthatjátok, a büszkeségét milyen mély sérelem érte.*

*A folyamat során mindent szétszedett,
mert azt hitte, a gépezetben rejlik a titok nyitja –
egyébként is műszaki érdeklődésű volt.
A gépek legbelsejéig hatolt, és a felfedezés
örömeivel kiáltozott: „Hát így működik!”
„És most, hogy ismerem a működését, a feltaláló is,
ki más, én vagyok.” „Mert Isten léte, meg azé a Másiké,
nem bizonyítható, és ami nem bizonyítható,
az nincs is.”
Tudjátok, mindig féltékeny típus volt.
Igen, ő a dolgok legmélyéig jutott,
ahol semmi sem bizonyítható.*

*És tisztán látszik, hogy ő sem létezik; de
visszautasítja ezt a levezetést.
Tudjátok, ő mindig egoista volt.*

*Odabent a barlangban melegebb volt, mint itt;
és ez a radioaktív eső sem hullt.
A gyerekek kedvéért, azt javaslom,
épp ideje, hogy átvegyétek az irányítást.*

*Mégiscsak a lányaim vagytok, ti öröklitek az összes
jellemhibámat; de engedelmesek is vagytok,
és követni fogjátok Ádám apátokat még a létezésen túlra is.
A jellemhibáknak megvan a maguk logikája,
és ez mindig bejön,
megfigyeltem Ábel és Káin eseténél.*

*Talán ez az egész nyakatekert tanmese
az elejétől a végéig
mást se bizonyít; talán ebben áll a nagy titok.
Talán semmi nem létezik, csak a hibáink?
Ezek legalább bizonyíthatók.*

*De nehogy valami ilyesmit
sugalljatok Ádám apátoknak.
Ő már Istennek képzeli magát,
aki tökéletes, és nem is létezik.*

Eve To Her Daughters

*It was not I who began it.
Turned out into draughty caves,
hungry so often, having to work for our bread,
hearing the children whining,
I was nevertheless not unhappy.*

*Where Adam went I was fairly contented to go.
I adapted myself to the punishment: it was my life.*

*But Adam, you know...!
He kept on brooding over the insult,
over the trick They had played on us, over the scolding.
He had discovered a flaw in himself
and he had to make up for it.*

*Outside Eden the earth was imperfect,
the seasons changed, the game was fleet-footed,
he had to work for our living, and he didn't like it.
He even complained of my cooking
(it was hard to compete with Heaven).*

*So he set to work.
The earth must be made a new Eden
with central heating, domesticated animals,
mechanical harvesters, combustion engines,
escalators, refrigerators,
and modern means of communication
and multiplied opportunities for safe investment
and higher education for Abel and Cain
and the rest of the family.
You can see how his pride had been hurt.*

*In the process he had to unravel everything,
because he believed that mechanism
was the whole secret – he was always mechanical-minded.
He got to the very inside of the whole machine
exclaiming as he went, So that is how it works!
And now that I know how it works, why, I must have invented it.
As for God and the Other, they cannot be demonstrated,
And what cannot be demonstrated
doesn't exist.
You see, he had always been jealous.
Yes, he got to the centre*

*where nothing at all can be demonstrated.
And clearly he doesn't exist; but he refuses
to accept the conclusion.
You see, he was always an egotist.*

*It was warmer than this in the cave;
There was none of this fall-out.
I would suggest, for the sake of the children,
that it's time you took over.*

*But you are my daughters, you inherit my own
faults of character;
you are submissive, following Adam
even beyond existence.
Faults of character have their own logic
and it always works out.
I observed this with Abel and Cain.*

*Perhaps the whole elaborate fable
right from the beginning
is meant to demonstrate this; perhaps it's the whole secret.
Perhaps nothing exists but our faults?
At least they can be demonstrated.*

*But it's useless to make
such a suggestion to Adam.
He has turned himself into God,
who is faultless, and doesn't exist.*

JUDITH WRIGHT (1915–2000) ausztrál költő, világszerte ismert környezetvédő és társadalmi aktivista. A második ausztrál állampolgár, aki megkapta az angol királynő Arany Medálját 1991-ben költészetéért és a bennszülöttek érdekében végzett kimagasló társadalmi tevékenységéért. A 20. századi ausztrál irodalom, s benne a költészet egyik legjelentősebb, tradícióteremtő

alkotó személyisége. Armidale-ben, Új-Dél-Wales államban született 1915-ben.

A 30-as években Európába, Angliába került, ahol a család birtokán dolgozott a második világháború alatt is, később pedig titkárnőként a Queensland-i Egyetemen. Első könyve 1946-ban (*The Morning Image, Reggeli képzet*), az utolsó (*Collected Poems, Összegyűjtött versek*) 1994-ben jelent meg. Ami közte van, az maga a modern ausztrál költészet története, nem csupán a stílus és az új költői nyelv megteremtése terén, hanem az emberi és írói kiállás példájával is. A bennszülöttek (aboriginals) jogaiért folytatott nyilvános küzdelme új erkölcsi tartást adott az elmúlt évtizedekben induló írógenerációk tagjainak. 1967-ben irodalmi Nobel-díjra jelölték, bekerült a három legesélyesebb közé, de végül mégis a guatemalai költő-diplomata, Miguel Angel Asturias vitte el a pálmát.